

Azərbaycan–Çin hərtərəfli tərəfdaşlığı qlobal önəm daşıyır

Prezident İlham Əliyev Pekində Çinin CGTN telekanalına müsahibəsində bu ölkənin modernləşməsinin və uğurlu islahatlar aparmasının bir çox dövlətlərə ilham verdiyini, onların inkişafını sürətləndirdiyini, eləcə də Çin təcrübəsindən səmərəli bəhrələndiyini bildirib.

Ölkə rəhbəri, eyni zamanda, Azərbaycanda prezidentlik səlahiyyətlərinə başlayanda əsas məqsədinin respublikada siyasi və sosial sabitliyi qorumaq, xalqı yoxsul vəziyyətdən tezliklə çıxarmaq olduğunu da diqqətə çatdırıb: “Sonra biz güclü iqtisadiyyat qurmağa başladıq. Bu gün Azərbaycanın xarici borcu ÜDM-in 7 faizindən azdır. Bizim mübadilə olunan valyuta ehtiyatlarımız xarici borcumuzdan 14 dəfə çoxdur. İşsizlik, yoxsulluq səviyyəsini 5 faizə endirdik, iqtisadiyyatımızı şaxələndirdik. Siz qeyd etdiyiniz kimi, “yaşıl” gündəlik bizim üçün əsas prioritetlərdəndir. Beləliklə, Çin burada çox mühüm rol oynayır. Çünki Azərbaycanda quraşdırılmış Günəş panelləri Çində istehsal olunub”.

Dövlətimizin başçısının müsahibədə səsləndirdiyi rəqəmlərlə bağlı bəzi məqamları burada bir qədər geniş şəkildə diqqətə çatdırmaq istərdik. Belə ki, hazırda ölkəmizin xarici borcunun ÜDM-in 7 faizindən az olması faktı Azərbaycanın uğurlu iqtisadi siyasət yürütməsinin, bu istiqamətdə müəyyənləşdirilən strategiyanın yüksək səviyyədə gerçəkləşdirilməsinin bariz ifadəsidir.

Xatırladaq ki, bu il yanvarın 1-nə ölkəmizin dövlət borcu (daxili və xarici dövlət borcu) 27 milyard 380 milyon manat və ya 2024-cü il üzrə 126 milyard 337 milyon manat məbləğində olan ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 21,7 faizini təşkil edib. Ümumi dövlət borcunun 8 milyard 720,5 milyon manatı (5 milyard 129,7 milyon dollar) və ya 31,8 faizi xarici dövlət borcunun, 18 milyard 659,7 milyon manatı və ya 68,2 faizi daxili dövlət borcunun payına düşür.

Maliyyə Nazirliyinin məlumatına görə, yanvarın 1-nə xarici dövlət borcu 5 milyard 129,7 milyon dollar və ya 2024-cü il üzrə 126 milyard 337 milyon manat (74 milyard 315,9 milyon dollar) məbləğində olan ÜDM-in 6,9 faizini təşkil edib. Xarici dövlət borcu xarici valyuta məzənnələrində baş verən dəyişikliklər nəzərə alınmaqla 2024-cü ilin əvvəli ilə müqayisədə mütləq ifadədə 1 milyard 331,5 milyon dollar və ya 20,6 faiz azalıb. 2024-cü il ərzində kredit sazişləri çərçivəsində istifadə olunan vəsait müqabilində 1 milyard 376 milyon dollar məbləğində vaxtı çatmış əsas borc ödənişlərinin, o cümlədən beynəlxalq maliyyə bazarlarında 2014-cü ildə yerləşdirilmiş istiqrazlar (avrobonddlar) üzrə 900 milyon dollar məbləğində ödənişlərin həyata keçirilməsi xarici dövlət borcunun azalmasını şərtləndirib.

(ardı 8-ci səhifədə)

Azərbaycan–Çin hərtərəfli tərəfdaşlığı qlobal önəm daşıyır

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Ümumilikdə, cari il yanvarın 1-nə xarici dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin 2024-cü ilin əvvəli ilə müqayisədə 2 faiz bəndi azalması, mübadilə olunan valyuta ehtiyatlarının xarici borcumuzdan 14 dəfə çox olması, işsizlik, yoxsulluq səviyyəsinin 5 faizə endirilməsi ölkədə həyata keçirilən struktur və institusional islahatlar vasitəsilə iqtisadi artımın müasir və dayanıqlı mənbələrinin hərəkətə gətirilməsinin, milli iqtisadiyyatın innovasiya yönününün və maliyyə dayanıqlığının daha da gücləndirilməsinin məntiqi nəticəsidir.

Qarşıya qoyulan vəzifələrin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsinə isə son 10 ildə gerçəkləşdirilən genişmiqyaslı islahatların uğurlu nəticələri əsaslı təsir göstərib. Belə ki, bu müddətdə ölkə iqtisadiyyatında makroiqtisadi sabitlik və dayanıqlıq təmin edilib, sosial rifahı dəstəkləyən iqtisadi artıma nail olunub. Milli iqtisadiyyatın aparıcı sahələrində müasir texnologiyaların geniş tətbiqi və keyfiyyətli insan kapitalının cəlbı sayəsində məhsuldarlıq xeyli artıb, iqtisadiyyat sürətlə şaxələni və daxili istehsal qlobal dəyər zəncirinə effektiv inteqrasiya edib. Azərbaycan 4-cü Sənaye İnqilabının aktiv mərkəzlərindən biri olmaqla xarici investorlar üçün böyük fürsətlər məkanına çevrilib. Bu dövrdə milli iqtisadiyyat 15 faiz böyüyüb, qeyri-neft-qaz ümumi daxili məhsul (ÜDM) isə 1,4 dəfə artıb. 2011-ci illə müqayisədə qeyri-neft-qaz ixracının 78,3 faiz yüksəlməsinə nail olunub.

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində Azərbaycanın “yaşıl” enerji siyasətini uğurla həyata keçirdiyini də diqqətə çatdıraraq deyib: “Hələ ki, bizim imzaladığımız və icra fazasında olan müqavilələr respublikamıza 2030-cu ilə qədər 6500 meqavat bərpaolunan enerji verəcək. Sadəcə, müqayisə üçün deyim ki, Azərbaycanın

Prezident İlham Əliyev müsahibəsində ölkələrimiz arasında turizm sektorunun inkişaf etdirilməsinin zəruriliyi ilə bağlı fikirlərini də diqqətə çatdırıb. Dövlətimizin başçısı respublikamızın turizm sektorunu inkişafın yeni mərhələyə yüksəltmək üçün Azərbaycanın geniş coğrafi üstünlüklərə malik olması, Xəzər dənizi, xizək kuroortları, meşələr və çaylar, hətta yarımsəhra ərazinin mövcudluğunu xatırlatması qarşıya qoyulan məqsədin reallığından irəli gəlir. Ölkə rəhbəri bundan əlavə, Azərbaycanın çox yaxşı mətbəxinin, qonaqpərvər əhalisinin də olmasını turizmin sürətli inkişafına müsbət təsir göstərən amillərdən olduğunu vurğulayıb.

ümumi quraşdırılmış gücü 8 min meqavat təşkil edir. Beləliklə, beş ildən sonra biz demək olar ki, elektrik enerjisinin bugünkü tutumunu iki dəfə artırmış olacağıq – 6 min meqavat Günəş və külək elektrik enerjisindən əldə olunacaq, 500 meqavat hidroelektrik stansiyalarından gələcək. Bu, bizim üçün həlledici olacaq”.

Dövlətimizin başçısı bunun səbəbini ölkəmizin elektrik enerjisini istehsal etmək üçün əsasən təbii qazdan istifadə olunmasını dayandıracağı ilə əlaqələndirərək bildirib ki, Azərbaycan elektrik enerjisini bərpaolunan enerji resurslarından əldə edəcək və təbii qazı beynəlxalq bazarlara ixraca yönəldəcək. Əlbəttə ki, bu yolla geniş mənfəət əldə ediləcək. Eyni zamanda, daxili ehtiyaclar üçün də enerjiyə qənaət olunacaq.

Ölkə rəhbərinin sözlərinə görə, Azərbaycan artıq küçələrdə hərəkət edən elektrikli işləyən 160 avtobus alıb, əlavə 200 avtobusun respublikaya gətirilməsi üçün podrat müqaviləsi bağlanılıb. Ən vacibi isə odur ki, Çinin “BYD Company Limited” (BYD) şirkəti ilə respublikamızda elektrik avtobus istehsalının lokallaşdırılması layihəsi üzrə “Layihənin icra müqaviləsi” imzalanıb. Müqaviləyə əsasən Azərbaycanca yerli istehsalın qurulması və 2030-cu ilədək mərhələli şəkildə lokallaşdırma səviyyəsinin 40 faizə çatdırılması planlaşdırılıb. Onu da qeyd edək ki, BYD şirkətilə bağlanmış müqavilə əsasında COP29 konfransı çərçivəsində pilot olaraq ölkəmizə 160 ədəd elektrik mühərriqli avtobus gətirilib və marşrut xəttinə çıxarılıb.

Yeri gəlmişkən, 1995-ci ildə yaradılan BYD şirkəti 2023-cü ildə 3 milyon yeni enerji avtomobilinin rekord satışını həyata keçirməklə dünya birincisi kimi qeydə alınıb. Şirkətin fəaliyyəti beynəlxalq aləmdə avtomobil istehsalı, elektronika, elektrik batareyaları, bərpaolunan enerji və dəmir yolu nəqliyyatı sahələrində son yeniliklərin tətbiqini gerçəkləşdirən dünyamiqyaslı aparıcı texnologiya şirkət olaraq yüksək dəyərləndirilib.

beynəlxalq nəqliyyat marşrutudur.

Orta Dəhlizlə Çindən Avropaya 12 gün ərzində 10 min deyil, 7 min kilometr məsafə qət etməklə daşınmalar mümkündür. Avropa ölkələri ilə Çin arasında illik ticarət dövriyyəsi 700 milyard dolların üzərindədir.

2020-ci ildən etibarən Orta Dəhliz ilə ayda 2 dəfə olmaqla Türkiyədən Çinə müntəzəm olaraq konteynerlərin daşınması həyata keçirilir və 2020-2024-cü illərdə daşınma həcmi 2,5 dəfə artıb.

Prezident İlham Əliyev Orta Dəhlizin inkişafına və modernləşdirilməsinə xüsusi önəm verir. Dəhliz çərçivəsində yerləşən infrastrukturların fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılmasını diqqətdə saxlayır. Dövlətimizin başçısının Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının malik olduğu indiki 100 min TEU və 15 milyon ton ümumi yükaşıma qabiliyyətinin yetərli olmadığını bildirməsi və limanın ümumi yükaşıma qabiliyyətinin 25 milyon tona və 500 yüz min, yaxud, hətta bir milyon TEU-ya çatdırılmasını zəruri hesab etməsi də vurğulanan fikrin bariz ifadəsidir.

Dövlətimizin başçısı müsahibəsində ölkələrimiz arasında idxal-ixrac əməliyyatlarının vəziyyətinə də toxunub. Ölkə rəhbəri Çinin, həqiqətən, idxal baxımından bir nömrəli və ticarət dövriyyəsi cəhətdən isə 4-cü tərəfdaş olduğunu vurğulayıb: “Biz Çində 6 Azərbaycan Ticarət Evi açmışıq. Biz artıq Çinə şərab ixrac etməyə başlamışıq. Sizin bazarınızda daha çox payımızın olmasını istəyirik. “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə gəlincə, bizim üçün bu təşəbbüs yalnız bir tranzit marşrutu deyil. Biz bu marşrut üzərində şirkətlər qurmaq istəyirik, çünki bizim coğrafi mövqeyimiz əlverişlidir. Biz Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri üzərində yerləşirik. Bağlantılara gəlincə, biz artıq bütün infrastrukturunu – dəmir yollarını, dəniz limanlarını, magistral yolları, 8 beynəlxalq hava limanı inşa etmişik. Biz qlobal miqyasda ən böyük yükdaşıma, hava yolu ilə yükdaşıma şirkətlərindən birinə sahibik. Beləliklə, hədəfimiz bu marşrut üzərində biznes qurmaqdır”.

Şərq-Qərb (Orta Dəhliz) marşrutu xətti Çindən Türkiyəyə və Avropa ölkələrinə, eləcə də əks istiqamətdə yük daşımalarının artırılmasına xidmət edir. Bu nəqliyyat dəhliz üzrə hərəkət edən blok qatırı orta hesabla 14-16 günə Çindən Avropaya yükləri çatdırır. Bu da adicəkilən dəhlizin əsas üstünlüklərindən biridir.

Orta Dəhlizin inkişafı və səmərəliliyinin artırılması çərçivəsində indiyədək Sian (Çin) limanında Qazaxıstan terminalının tikintisi və Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolu xəttinin modernləşdirilməsi və ötürmə qabiliyyətinin artırılması üzrə işlər başa çatdırılıb, Dostik-Moyımtı dəmir yolu hissəsində ikinci, Almatıdan yan keçən xəttin, eləcə də Poti limanında bu il işə salınması nəzərdə tutulan konteyner terminalının tikintisinə başlanılıb. Bundan əlavə, 2025-ci ilin ortalarına qədər Aktau limanında konteyner qovşağının inşası, eləcə də Qazaxıstan tərəfinin Kurk və Bakı limanları arasında fəaliyyət göstərəcək öz bərələrini alması planlaşdırılıb.

Hazırda respublikamızda Bakı limanının 2-ci fazasının tikintisi davam etdirilir, quru yük körpüsü və liman stansiyalarının ötürücülük qabiliyyəti artırılır, eləcə də ölkəmizin dəmir yolları üçün vaqon parkının yenilənməsi nəzərdə tutulur, dəmir yollarının Ələt-Böyük Kəsik hissəsinin modernləşdirilməsi sürətlə həyata keçirilir.

Gürcüstan tərəfində keçid dəmir yolunun modernləşdirilməsi üzrə işlər artıq başa çatdırılıb və ilin sonunadək bu marşrutda ötürücülük qabiliyyətini artırmaq məqsədilə əlavə lokomotivlərin alınması planlaşdırılıb.

Azərbaycanda nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafına önəm verilməsi daim diqqətdə saxlanılıb. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, artıq qonşularımızla birlikdə yüklərin keçidini xeyli asanlaşdırmaq və sürətləndirmək üçün birgə müəssisə yaradılıb. Məsələn, bu gün nəqliyyat infrastrukturuna və həmçinin gömrüyümüzə idarəetmədə islahatlar, o cümlədən rəqəmsallaşma ilə əlaqədar Çindən Azərbaycan vasitəsilə Qara dənizə yüklərin daşınma müddəti cəmi 10 gündən 12 günədəkdir. Ötən il Çinlə Azərbaycan arasında tranzit daşımalarında 86 faiz artım olub. Bu, yalnız başlanğıcdır. Azərbaycan vasitəsilə nəqliyyat marşrutları, həqiqətən, hazırda mövcud olan digər marşrutlar arasında ən təhlükəsiz, ən qısa və ən cəlbədiçi marşrutlardan biri olacaq.

V.BAYRAMOV
XQ

